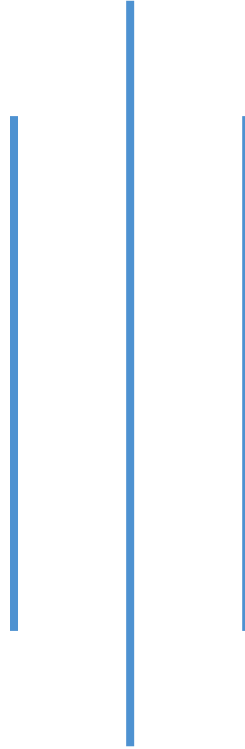

श्री

सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका सिरहाको

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र
वितरण कार्यविधि, २०७६

सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सखुवानान्कारकट्टी, सिरहा प्रदेश नं. २, नेपाल

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७६

प्रस्तावना

नेपालको संविधान, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ तथा संयुक्त राष्ट्र संघले पारित गरी नेपाल सरकारले हस्ताक्षर समेत गरिसकेको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी महासन्धि २००६ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) को उद्देश्य, मर्म, रभावनाएवं स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) त (२) मा भएको व्यवस्था बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि बनाउन बाञ्छनिय भएकाले,

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद-१ प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(१) यस कार्यविधिको नाम “अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७६” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषयवा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :

- (क) “ऐन” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५ समेत) तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ख) “नियमावली” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ अनुसार तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बन्ने नियमावली सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ग) “स्थानीय” तह भन्नाले गाउँपालिका सम्भन्नु पर्दछ ।
- (घ) “वडा कार्यालय” भन्नाले गाउँपालिकाको वडा कार्यालय सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ङ) “समन्वय समिति” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५) को दफा ४२ बमोजिमको स्थानीय समन्वय समिति सम्भन्नु पर्दछ ।

परिच्छेद-२ उद्देश्य, मापदण्ड

३. उद्देश्य: यस कार्यविधिको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन् :

- (क) विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका नेपाली नागरिकहरूको पहिचान गरी उनीहरूलाई सेवा सुविधामा पहुँच स्थापित गर्न, त्यस्ता सेवा सुविधाहरूको लागि योजना निर्माण गर्न र स्थानीय तह देखी नै विभिन्न प्रकृतिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको वर्गीकृत लगत राख्न सहज तुल्याउने
- (ख) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय महासन्धि २००६ (CRPD) मा नेपाल सरकारले जनाएको प्रतिबद्धता बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकताको आधारमा सेवा सुविधाहरू उपलब्ध गराउन सहज बनाउने ।
- (ग) अपाङ्गताको प्रकृति, वर्गीकरण र अवस्थाका आधारमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले पाउने सेवा सुविधा र अवसरको प्राथमिकीकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

४. परिचयपत्र वितरणका मापदण्ड देहाय बमोजिम रहेका छन् :

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको अनुसूचीमा प्रकृतिका आधारमा अपाङ्गतालाई १० (दश) प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको

अनुसूचीमा उल्लेखित गाम्भीर्यताका आधारमा गरिएको अपाङ्गताको वर्गीकरण गरी देहायका चार समूहका परिचयपत्र वितरण गरिनेछ ।

(क) पूर्ण अशक्त अपाङ्गता :

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'क' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन रातो रंगको पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी प्रणालीहरुमा भएको क्षति र यसले ल्याएको कार्यगत विचलनको अवस्था असाध्य गम्भीर भई अरुको सहयोग लिएर पनि दैनिकजीवन सम्पादन गर्न असाध्यै कठिन हुने व्यक्ति,
२. सामान्य भन्दा सामान्य दैनिक क्रियाकलापहरु पनि स्वयं गर्न नसक्ने र अन्य व्यक्तिको सहयोग आवश्यक पर्ने, तीव्र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, तीव्र रुपमा अटिज्म प्रभावित व्यक्ति, पुर्ण रुपमा श्रवण दृष्टि विहिन व्यक्तिहरु,
३. दुई वा सोभन्दा बढी प्रकृतिका शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षतीभई सबैजसो दैनिक क्रियाकलापहरु अन्य व्यक्तिकै सहयोगमा गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरु,
४. निरन्तर रुपमा सघन हेरचाह (स्याहार सुसार) को आवश्यक परिरहने शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति वामनो सामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ।

(ख) अति अशक्त अपाङ्गता:

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'ख' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन निलो पृष्ठ भूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षतीवाविचलन भएतापनी निरन्तर वा अधिकांश समय सहयोगी, दोभाषे, वामानवपथ प्रदर्शक आदिको सहयोगमा आफ्नो दैनिक क्रियाकलापहरु लगायत हिडडुल र संचार गर्न कठिनाई हुने व्यक्तिहरु,
२. मष्तिस्क पक्षघात, मेरुदण्डमा चोटपटक वा पक्षघात, हेमोफिलिया, माशंपेशी सम्बन्धी समस्या वा विचलन लगायत अन्य विभिन्न कारणले शरीरको ढाड, हात, गोडा, कम्मर आदिले काम गर्न नसकी दैनिक आवागमनको लागि त्वचिचियर प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरु,
३. दुबै हात कुमदेखी वापाखुरा देखी मुनी पुरै नचल्ने वागुमाएका, विभिन्न कारणले दुबै हात र गोडा गुमाएका वानचल्ने, कम्मर भन्दा मुनीको भाग गुमाएका वानचल्ने, दुबै गोडा पूर्ण क्रियाशील नभई वैशाखीको प्रयोग गर्ने व्यक्तिहरु,
४. दृष्टि विहिन र पूर्ण दृष्टि विहिनको परिभाषा अर्न्तगत पर्ने व्यक्तिहरु,
५. संचारको लागि निरन्तर दोभाषे आवश्यक पर्ने पूर्ण रुपमाकान सुन्न नसक्ने (बहिरा), दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयं गर्न नसक्ने, सिकाईमा समस्या भएका बौद्धिक अपाङ्गतावा अटिज्म भएका व्यक्तिहरु, निरन्तर अरुको सहयोग लिइरहनुपर्ने बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु,

(ग) मध्यम अपाङ्गता :

तल उल्लेखित अवस्था का व्यक्तिहरुलाई 'ग' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन पहेलो पृष्ठ भूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. कृत्रिम अङ्ग, क्यालीपर, विशेष प्रकारका जुत्ता जस्ता सहायक सामाग्रीको प्रयोगबाट सामान्य हिडडुल लगायत दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयं गर्न सक्ने,
२. विभिन्न कारणले घुँडामुनिको अङ्गमा मात्र प्रभाव परेको तर सहायक सामाग्रीको प्रयोग नगरी पनि सामान्य हिडडुल गर्न सक्ने,
३. कुमवा पाखुरा भन्दा मुनी एक हात गुमाएका वाहातन चल्ने वाहातले गर्ने काम गर्न नसक्ने,
४. दुबै हातको हत्केला भन्दा मुनीका कम्तीमा बूढी औंला र चोरी औंला गुमाएका,
५. दुबै गोडाको कुर्कुच्चा भन्दा मुनिको भाग नभएका तर सामान्य हिडडुल गर्न सक्ने,

६. मेरुदण्डमा समस्या भई ढाड कुप्रिएको,
७. सिकाइमा ढिलाइ भएका दैनिक क्रियाकलाप स्वयं गर्न सके बौद्धिक अपाङ्गता र अटिज्म भएका व्यक्तिहरु,
८. श्रवणयन्त्रको प्रयोगबाट वा ठूलो आवाजमात्र सुन्न सक्ने सुस्तश्रवण व्यक्तिहरु,
९. शल्यक्रियाबाट स्वरयन्त्रभिकि घाँटीको नलीबाट मात्र बोल्नुपर्ने अवस्था भएका व्यक्तिहरु
१०. ओठ तालु फाटेको कारण बोली अस्पष्ट भएकाव्यक्तिहरु,
११. बोल्दा अड्किने, शब्द वा अक्षर दोहोर्याउने समस्यातीव्र भएका भकभके व्यक्तिहरु,
१२. तीन फिट भन्दा मुनिकाहो चापुड्का व्यक्तिहरु,
१३. चस्मा र श्रवणयन्त्र दुवै प्रयोग गर्ने श्रवण दृष्टिविहिन व्यक्तिहरु, लेन्स वाम्याग्रीफारको प्रयोगबाट मात्र पढ्न सके न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,
१४. अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया) सम्बन्धी समस्याभई दैनिक हिँडडुलमा कठिनाइ हुने व्यक्तिहरु,
१५. मानसिक वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ।

(घ) सामान्य अपाङ्गता :

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'घ' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन सेतो पृष्ठ भूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी सामान्य विचलन भएका तर दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयम सम्पादन सक्ने,
२. हात वा खुट्टाकेही छोटो भएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनि नचल्ने वागुमाएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनिका कम्तीमा बूढी औंला र चोर औंला गुमाएका वादुवै हातको हत्केला मुनिका कम्तीमा बूढी औंला र चोर औंला भएका व्यक्तिहरु,
३. ठूलो अक्षर पढ्नसक्ने न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,
४. दुवै गोडाको सबै औंलाका भागहरु नभएका,
५. श्रवणयन्त्र लगाई ठूलो आवाज सुन्ने तर बोली स्पष्ट भएका सुस्त श्रवण व्यक्तिहरु,

परिच्छेद-३

परिचयपत्र ढाँचा र समन्वय समिति

५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचयपत्रको ढाँचा देहाय बमोजिम हुनेछ ।
परिचयपत्र वाहक व्यक्तिको व्यक्तिगत विवरण स्पष्ट हुने गरी नागरिकताको प्रमाण पत्रको ढाँचामा यस कार्यविधिको अनुसूचि २ बमोजिम एकापट्टी नेपाली भाषामा र अर्कापट्टी अंग्रेजी भाषामा लेखिएको माथिदफा ४ मा उल्लेखित मापदण्ड अनुसार एक पृष्ठको परिचयपत्र गाम्भीर्यताका आधारमा गरिएका चार वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई चार रङ्गमा उपलब्ध गराइनेछ ।
६. समन्वय समिति सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- (१) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ को दफा ४२ अनुसार अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गर्ने समेत कार्यका लागी गाउँपालिकामा देहायबमोजिमको स्थानिय समन्वय समिति रहनेछ :-

(क) गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष	संयोजक
(ख) गाउँपालिकाको महिला सदस्य मध्येबाट गाउँपालिकाले तोकेको महिला सदस्य	सदस्य
(ग) गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक वा श्रोत व्यक्ति मध्येबाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले तोकेको व्यक्ति	सदस्य
(घ) गाउँपालिकाको स्वास्थ्य संयोजक वा अस्पतालको चिकित्सक	सदस्य
(ङ) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रमुख	सदस्य
(च) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको हक, हित र संरक्षणको क्षेत्रमा स्थानीय स्तरमा कार्यरत संघ संस्थाहरु मध्येबाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले मनोनित गरेको संस्थाको प्रतिनिधि	सदस्य
(छ) गाउँपालिका भित्रका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु मध्येबाट समन्वय समितिले मनोनयन	

- गरेको एक जना महिला सदस्य सहित ३ जना सदस्य
- (ज) नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका स्थानीय स्तरमा रहेका सम्बन्धितविषय हेर्ने कार्यालयको कार्यालय प्रमुख सदस्य
- (झ) महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक इकाईको इकाई प्रमुख सदस्य सचिव
- (२) स्थानीय समन्वय समितिले अपाङ्गता परिचयपत्र वितरणका लागि सिफारिस गर्ने कामका साथै ऐनको दफा ४३ को (च) बमोजिम परिचय- पत्र सम्बन्धी कानुनी, संरचना गत तथा अन्य सुधार गर्नुपर्ने विषयमा प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय लगायत सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउनु पर्दछ ।

परिच्छेद-४

परिचयपत्र वितरण

७. परिचयपत्र वितरण प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ :
- (क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको स्थानीयतहको वडा कार्यालयमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयं निजका अभिभावकवा संरक्षकले अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा परिचयपत्र प्राप्तिका लागि सबै पुष्ट्याई गर्ने कागजातहरु २ प्रति समावेश गरी निवेदन दिनुपर्नेछ ।
- (ख) दरखास्तमा आफ्नो नाम थर, स्थायी ठेगाना, उमेर, अपाङ्गता खुलेको लिखित प्रमाणित प्रतिलिपी, पासपोर्ट साइजको (सम्भव भएसम्म अपाङ्गता देखिने गरी खिचिएको) फोटो, असक्तताको गाम्भीर्यता अवस्था र शरीरका अंगहरुले गर्ने काममा आएको समस्यावा दैनिक क्रियाकलापमा हुने सिमितताको विवरण संलग्न हुनुपर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि जन्मदर्ता प्रमाण पत्र वा नागरिकताको प्रमाण पत्र वा जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा वा शैशिक योग्यताको प्रमाणपत्र वा मतदाता परिचयपत्र वा अपाङ्गताको आधारमा कुनै जागिर गरिरहेको भए नियुक्ति पत्र वा त्यो संस्थाले दिएको प्रमाण वा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता भएका अपाङ्गता सम्बन्धीकार्य गर्ने संघ संस्थाले गरेको सिफारिस मध्ये कुनै एक वा यस्तै विश्व स्तह हुन सक्ने आधार दिने अन्य प्रमाणित लिखतलाई आधार मानिनेछ ।
- (ग) रित्त पुगीआएको निवेदनमा वडा कार्यालयले निवेदन प्राप्तभएको मितिले बढीमा ३ दिन भित्र निवेदकले पेश गरेको कागजातको एक प्रति कार्यालयमा राखी वडा कार्यालयको सिफारिस सहित एक प्रति गाउँपालिकामा पठाउनु पर्दछ ।
- (घ) सम्बन्धित व्यक्तिले पेश गरेको निवेदन उपर कुनै कागजातवा प्रमाण नपुगी परिचयपत्रका लागि सिफारिस गर्न उपयुक्त नदेखिएमा सो व्यहोरा निवेदकलाई ३ दिन भित्रमा जानकारी दिनु पर्दछ ।
- (ङ) वडा कार्यालयले सिफारिस गर्न नसकिने भनी दिएको जानकारी निवेदकलाई चित्त नबुझे सूचना पाएको १५ दिनभित्रमा सम्बन्धित स्थानीयतह समक्ष निवेदन दिन सकिनेछ ।
- (च) यसरी प्राप्तभएको निवेदन समेत समावेश राखी स्थानीय समन्वय समितिको बैठकमा पेश गर्नु पर्दछ । निवेदकले पेश गरेका कागजात र अन्य सम्भाव्यतथ्य प्रमाणका आधारमा निजले परिचयपत्र पाउने देखियो भनी स्थानीय समन्वय समितिले सिफारिस गरेमा निजलाई परिचयपत्र वितरण गरी त्यसको जानकारी निवेदक तथा वडा कार्यालयलाई समेत दिनुपर्दछ ।
- (छ) परिचयपत्रका लागि सिफारिस गर्न अन्यकुनै कठिनाई परेमा वा वडा कार्यालयले चिकित्सक/विशेषज्ञ वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका संस्थाका प्रतिनिधिसँग राय परामर्श लिन सक्नेछ ।
- (ज) सामान्यतया अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयंले आफ्नो परिचयपत्र बुझिदिनुपर्दछ । अतिअशक्तवा पूर्ण अशक्त अपाङ्गता भएको कारणले परिचयपत्र बुझिलिन आउन नसकने भएमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा परिवारको सदस्य, संरक्षक वानिजको बसोवास गर्ने स्थानीय निकायमा पदाधिकारीले निजलाई बुझाउने गरी बुझिलिन सकिनेछ ।

- (भ) परिचयपत्र प्राप्त व्यक्तिहरुको वर्गीकृत लगत स्थानीयतहले कम्प्युटराइज गरी आफ्नो कार्यालयमा राखी चौमासिक रुपमाप्रदेश र संघको सम्बन्धित मन्त्रालयमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- ज) समन्वय समितिले परिचयपत्र दिनभनी ठहर गरेका व्यक्तिलाई स्थानीयतहको कार्यालयले अनुसूची २ बमोजिमको परिचयपत्र (अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई) निःशुल्कउपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ट) परिचयपत्रमा गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हस्ताक्षर हुनेछ । प्रचलित कानुनको अधीनमा रही अन्य अधिकृत कर्मचारीलाई समेत अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सकिनेछ ।
- (ठ) प्रत्यक्ष रुपमा देखिने वा अवलोकन गर्न सकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षतिको हकमा परिचयपत्र प्रदान गर्ने अधिकारीले अवलोकन गरी तत्काल उपयुक्त परिचयपत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ड) प्रत्यक्ष रुपमा नदेखिने वा अवलोकन गर्न नसकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षतिभएका वा प्रष्ट रुपमा छुटयाउन समस्या भएका अपाङ्गता व्यक्तिका हकमा समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको सिफारिसका आधारमा परिचयपत्र प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

८. अन्य स्थानीय तहबाट परिचयपत्र वितरण गर्ने :

स्थानीय ठेगानामा बसोवास नभएका र विभिन्न अवरोध तथा शारीरिक वा मानसिक अवस्थाको गम्भीरताको कारण आफ्नो स्थाई बसोवास भएको जिल्लामागई अपाङ्गता परिचयपत्र प्राप्त गर्न असमर्थ व्यक्तिहरुका लागि निजको स्थायी बसोवास भएको स्थानको सम्बन्धित स्थानीय तहबाट परिचयपत्र नलिएको सुनिश्चत भएमा दफा ५ को प्रक्रिया पुरा गरी पत्रप्रदान गरेर सम्बन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउन सकिनेछ ।

९. प्रतिलिपी सम्बन्धी व्यवस्था :

- १. परिचयपत्र हराई, नासिइवा बिग्रिई परिचयपत्रको प्रतिलिपि लिनुपर्ने भएमा आफ्नो स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा यथार्थ विवरण र कारण खुलाई सिफारिसका लागि निवेदनदिनु पर्दछ ।
- २. वडा कार्यालयले सबै व्यहोरा बुझी निवेदकको माग मानसिब देखिएमा परिचयपत्रको प्रतिलिपी उपलब्ध गराउन प्राप्त निवेदन तथा अन्य कागजातको प्रतिलिपी वडा कार्यालयमा राखी निवेदकले पेश गरेको सक्कल कागजात सहित सिफारिस गरी गाउँपालिकाका स्थानीय तहमा पठाउनु पर्दछ ।
- ३. स्थानीय तहले सिफारिस सहित प्राप्त भएको निवेदन अपाङ्गताको प्रकृति अनुसार सोभै वा स्थानीय समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको निर्णय अनुसार अपाङ्गता परिचयपत्रको प्रतिलिपी निशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- ४. प्रतिलिपीका लागि प्राप्तभएको निवेदनका विषयमा सो परिचयपत्र बाहक व्यक्तिले पहिले प्राप्त गरेको परिचयपत्रमा हेरफेर गर्नुपर्ने देखिएमा स्थानीय सिफारिस समितिमा पेश गरी सो समितिबाट प्राप्त निर्देशन अनुसार गर्नु पर्दछ ।

१०. यस कार्यविधिको प्रतिकुल कार्य भएमा प्रचलित कानुनमा व्यवस्था भए बमोजिम सजाय हुनेछ ।

११. अभिलेख सम्बन्धी व्यवस्था :

- १. सम्बन्धित वडा कार्यालयले आफ्नो क्षेत्रमा भएका कुल अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुमध्ये परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरुको अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरता लगायत अन्य आवश्यक विवरण खुल्ने गरी नियमिति रुपमा अध्यावधिक गरी त्यसको चौमासिक विवरण तयार गरी नियमिति रुपमा आफ्नो गाउँपालिका तथा जिल्ला समन्वय सचि.मतिलाई समेत पठाउनु पर्दछ ।

२. स्थानीय तहले परिचयपत्र वितरण गरेपछि यसको जानकारी परिचयपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको स्थाई ठेगाना भएको वडा कार्यालयलाई दिनु पर्दछ ।
३. गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरुका अभिलेख राखी त्यसको चौमासिक प्रतिवेदन प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-५ विविध

१२. विविध :

१. सबै स्थानीय तहले आआफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र रहेका विकट तथादुर्गम गाउँहरुमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि अपाङ्गता परिचयपत्र लगायतका सेवा ससल तरिकाले उपलब्ध गराउन कम्तीमा वर्षको एक पटक ती ठाउँहरुमा परिचयपत्रहरु वितरण सम्बन्धि घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्नु पर्दछ ।
२. यो कार्यविधि लागु हुनु अगाडी प्राप्त गरेको अपाङ्गता परिचयपत्र सम्बन्धित गाउँपालिकामा बुझाई यो कार्यविधि जारी भएको मितिले १ वर्षभित्रमा यस कार्यविधि बमोजिमको परिचयपत्र लिनुपर्नेछ । यस अघि जारी भएका परिचयपत्र जारी भएको एक वर्ष पछि स्वतःमान्य हुनेछैन ।
३. यस कार्यविधि भएको प्रावधान अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अन्य प्रचलित कानुनसंग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतःअमान्य हुनेछ ।
४. अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण सम्बन्धमा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विषयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।
५. अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।
६. अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ खारेज गरिएको छ ।

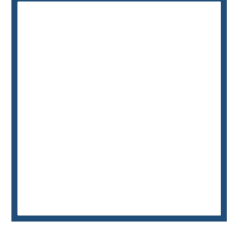
अनुसुची १

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउनको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

.....

.....गाउँपालिका

मिति: .....

विषय : अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउँ ।

महोदय,

म अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउन योग्य भएकाले निम्नलिखत विवरण राखी परिचयपत्र पाउन यो निवेदन पेश गरेको छु । मैले पेश गरेको निवेदन ठीक साँचो छ, भुटा ठहरेमा प्रचलित कानून बमोजिमको सजाय भोग्न मञ्जुर छु ।

१. नामा थर ..... उमेर ..... लिङ्ग.....

२. प्रदेश

३. ठेगाना :

क) स्थाई ठेगाना : .....पालिका, वडा नं. .... टोल .....

ख) अस्थायी ठेगाना : .....पालिका, वडा नं. .... टोल .....

ग) सम्पर्क टेलिफोन वा मोवाइल नं.: .....

३. संरक्षक/अभिभावकको नाम, थर : ..... निवेदकको नाता .....

४. संरक्षक/अभिभावकको सम्पर्क टेलिफोन वा मोवाइल नं.: .....

५. नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अपाङ्गताको प्रकार .....

६. नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अशक्तताको आधारमा अपाङ्गताको प्रकार .....

७. शरीरको अंग, संरचना, प्रणलीमा आएको क्षतिको विवरण .....

८. क्षती भएपछि दैनिक क्रियाकलापमा आएको अवरोध वासिमितताको विवरण .....

९. अपाङ्गताको कारण उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस ।

क) रोगको दिर्घ असर

ख) दुर्घटना

ग) जन्मजात

घ) सशस्त्र द्वन्द्व

ड) वंशानुगत कारण

च) अन्य .....

१०. सहायक सामाग्री प्रयोग गर्नुपर्ने आवश्यक भएको वान भएको :उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनु होस ।
क) भएको ख) नभएका
११. आवश्यकता भएको भए कस्तो प्रकारको सहायक सामाग्री प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ
.....
१२. सहायक सामाग्री प्रयोग गर्ने गरेका वान गरेको उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस
क) गर्ने गरेको ख) गर्ने नगरेको
१३. सहायक सामाग्री प्रयोग गर्ने गरेको भए सामाग्रीको नाम .....
१४. अन्य व्यक्तिको सहयोग विना आफ्ना कस्ता कस्ता दैनिक काम गर्न सक्नुहुन्छ
क) ..... ख) ..... ग) .....
घ) ..... ड) ..... च) .....
१५. अन्य व्यक्तिको सहयोग लिनुहुन्छ भने कुन कुन कामको लागीलिनु हुन्छ
क) ..... ख) ..... ग) .....
घ) ..... ड) ..... च) .....
१६. पछिल्लो शैक्षक योग्यता प्राथमिकतह
घ) निम्न माध्यमिक तह ड) माध्यमिकतह च) उच्च माध्यमिक तह
छ) स्नातक तह ज) स्नातकोत्तर तहभ) विद्यावारिधी तह
१७. कुनै तालिम प्राप्त गर्नुभएको भए मुख्य तालिमहरुको नाम लेख्नुहोस
.....
.....
.....
१८. हालको पेश :
क) अध्ययन ख) कृषिव्यवसाय ग) स्वरोजगार घ) अध्ययन
ड) सरकारी सेवा च) निजि क्षेत्रमा सेवा ज) केहि नगरेको भ) अन्य

निवेदक

नाम, थर .....

हस्ताक्षर.....

मिति.....

अनुसूचि २

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र ढाँचा

नेपाल सरकार

फोटो

परिचयपत्र नं.

परिचयपत्रको प्रकार :

अपाङ्गता परिचय – पत्र

- १) नाम थर :
- २) ठेगाना: प्रदेश ..... जिल्ला ..... स्थानिय तह.....
- ३) जन्ममिति : ..... ४) नागरिकता नम्बर : .....
- ५) लिङ्ग :..... ६) रक्त समुह :.....
- ७) अपाङ्गताको किसिम : प्रकृतिाको आधारमा ..... गम्भीरता.....
- ८) बाबु / आमावा संरक्षकको नाम थर : .....
- ९) परिचयपत्र वाहकको दस्तखत :
- १०) परिचयपत्र प्रमाणित गर्ने : .....

नाम, थर :.....

हस्ताक्षर:.....

पद:.....

मिति:.....

“यो परिचयपत्र कसैले पाए मानजिको प्रहरी कार्यालय वा स्थानिय तहमा बुझाइ दिनु होला”

Annex 2

Disability Identity Card Format

The Government of Nepal

ID Card Number :

ID Card Type :

Disability Identity Card

- 1) Full Name of Person :
- 2) Address : Province ..... District ..... Local level .....
- 3) Date of Birth :.....
- 4) Citizenship Number :.....
- 5) Sex .....
- 6) Blood Group.....
- 7) Types of Disability : On the basis of nature..... On the basis of Severity .....
- 8) Father Name/ Mothe Name or Guardain .....
- 9) Signature of ID Card Holders .....
- 10) Approved by .....

Name .....

Signature.....

Designation.....

Date.....

"If Somebody finds this ID card please deposite this in the nearby police station of municipality office"

अनुसूची - ३

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको कार्यालयमा राखिने अभिलेखको ढाँचाक्रम संख्या:

अपाङ्गता परिचयपत्र नम्बर:

परिचयपत्रको प्रकार.....

१. नाम, थर :
२. ठेगाना(स्थायी)प्रदेश : जिल्ला : स्थानीयतह : वडा :
३. ठेगाना (अस्थायी)प्रदेश : जिल्ला : स्थानीयतह : वडा :
४. जन्ममिति : ५) नागरीकता नम्बर : ६) लिङ्ग :
५. रक्त समूह ७) विवाहित / अविवाहित:
६. बाबु/आमावा संरक्षकको नाम, थर :
७. ठेगाना : प्रदेशजिल्ला स्थानिय तह वडा
८. अपाङ्गता भएका व्यक्तिसँगको नाता :
९. पछिल्लो शैक्षिक योग्यता :
१०. अध्ययनरत विद्यालय वा कलेज : अध्ययन नगरेको पढाई सकेको
११. पेशा :
१२. अपाङ्गताको किसिम :
क) अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा .....
ख) अपाङ्गताको गम्भीरताको आधारमा .....
१३. कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिन्छ ?
.....
१४. कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिदैन ?
.....
१७. सहायत सामग्री आवश्यक पर्ने नपर्ने
आवश्यक पर्ने भए के .....
१८. हाल सहायक सामग्री पाएको नपाएको
१९. परिचय-पत्रवाहकले प्राप्त गरेका अन्य सेवा, सुविधा
.....
२०. परिचयपत्र बाहकलाई आवश्यक परेका अन्य सेवा सुविधाहरु
.....
२१. सेवा, सुविधा प्रदान गर्ने निकाय :.....
२२. अन्य .....

प्रमाणित गर्ने अधिकारीको :

दस्तखत :

नाम, थर :

पद :

कार्यालय :

मिति :